

Jezus voor Pilatus

Periodethema: Lijden en sterven
Lukas 23: 1-7, 13-25

a. De aanklacht voor Pilatus (Luk. 23: 1-7)

UITLEG VAN DE TEKST

Het nachtelijk verhoor van de Heere Jezus (Luk. 22: 54v) is gevolgd door de formele zitting van de Joodse Raad bij dag (Luk. 22: 66v) waar het oordeel wordt geveld (Luk. 22: 71). Lukas spreekt niet uit dat ze Hem al des doods schuldig achten. Er is geen concreet vonnis, zoals we wel lezen bij Markus (Mark. 14: 64). De aanklacht is duidelijk: Jezus zegt dat Hij Gods Zoon is (Luk. 22: 70). Nu staan ze op en brengen Hem bij Pilatus. In het Joodse recht mogen doodvonnissen de volgende dag worden uitgevoerd. Daarnaast leidt uitvoeren van de doodstraf tot verontreiniging! Daardoor kunnen ze het paasfeest niet vieren (Joh. 18: 31b). Daarbij moet de Romeinse overheid instemmen met het doodvonnis. Daarom zetten ze de stap naar Pilatus. Hij moet voor hen het proces vervolgen. Het toont hoe belangrijk ze het vinden dat Jezus voor het paasfeest zal worden geëxecuteerd. Pilatus is de zesde procurator van Juda (ook stadhouder genoemd) die namens de Romeinse overheid verantwoordelijkheid droeg over de regio. Met name de evangelist Johannes bericht over het gesprek tussen de Heere Jezus en Pilatus (Joh. 18 en 19). De leden van de raad uiten hun beschuldiging, ze formuleren de aanklacht. Deze 'verkeert' het volk (letterlijk 'misleidt, brengt in verwarring'). Ze formuleren het zo dat deze 'politieke' leider gealarmeerd wordt. Hij brengt onrust, zegt dat er geen belasting moet worden betaald en noemt Zichzelf Koning. Het is opvallend dat hun werkelijke grief (dat Hij Zich Gods Zoon noemt) niet naar voren wordt gebracht. Daarnaast is hun aanklacht niet waar. Er

kwam uit Zijn mond geen verbod tot betaling van belastingen (Luk. 20: 25) en Hij voorkwam dat men Hem tot Koning uitriep (Joh. 6: 15). Ze willen dat Pilatus n.a.v. hun aanklacht de doodstraf uitsprekt. Pilatus begint het verhoor. 'Bent U de Koning der Joden?' Je proeft verwondering in de vraag van Pilatus, want de Man voor hem is immers geboeid bij hem gebracht. De Heere Jezus ontkent het niet. 'U zegt het.' Zo, geboeid voor Pilatus, is Hij de Koning der Joden. Het staat straks geschreven boven het kruis. Pilatus velt een voorlopig oordeel (vers 4). 'Ik vind geen schuld in deze Mens.' Ondanks de erkenning door de Heere Jezus begrijpt Pilatus dat de Man voor hem geen revolutionair is, zoals de overpriesters doen voorkomen. Hij geeft ze de kans hun aanklacht verder te onderbouwen. Dat doen ze. Ze houden sterk aan (vers 5). Met Zijn leer beroert Hij het volk. Dat begon in Galilea en dat doet Hij hier nog, zeggen ze. Wat zij vooral benadrukken is de omvang van de 'verkeerde handelingen' van de Aangeklaagde. Het gaat niet om een incident te Jeruzalem en dat moet Pilatus beseffen. Deze opmerking geeft Pilatus een nieuw gezichtspunt. Hij vraagt of Jezus uit Galilea komt (vers 6). Pilatus wil graag van deze verantwoordelijkheid verlost worden en ziet nu een mogelijkheid dit proces aan een ander toe te wijzen. Herodes is de Joodse Koning van Galilea. Oorspronkelijk is de familie afkomstig uit de Edomieten (nakomelingen van Ezau). Pilatus hoeft niet door te verwijzen, maar doet dat graag. De mogelijkheid is er, want Herodes verblijft te Jeruzalem.

TER OVERWEGING

Het is m.i. van belang om te voorkomen dat de overpriesters en de raad afgeschilderd worden als

de 'slechte mensen' naar wie we hoofdschuddend kijken. Het verdient eerder aanbeveling dat we eerlijk onder ogen zien dat wat zij doen, ook gemakkelijk door ons gedaan wordt.

Gesproken kan worden over het fanatisme waarmee de overpriesters Hem veroordeeld willen krijgen. Ze zijn bereid ervoor naar een gehate vorst te gaan (vers 1), te liegen (vers 2), naar een gehate Edomiet te gaan (vers 8 en volgend) en te overdrijven (vers 5). Wat doen wij om onze zin te krijgen? Hoever zijn wij bereid te gaan, iemand een hak te zetten die ons heeft dwarsgezet? Schuwen wij de leugen als die ons uitkomt? Wie gebruiken wij (misschien wel iemand waar we een hekel aan hebben) om een derde te treffen? Deze daden liggen vaak op de drempel van ons hart en het is goed als we dat eerlijk met de kinderen bespreken. Van belang is aan te geven dat de Heere Jezus geen verdediging zoekt en zo probeert een vonnis te ontlopen. Vanaf Gethsémané (Luk. 22: 39v) gaat de Heere Jezus de weg die Zijn Vader Hem geweest heeft, zonder verzet. Hij is bereid om dit vonnis te ondergaan, hoe onterecht het ook is. Het is goed als we deze 'bereidwilligheid' van de Heere Jezus bespreken met de kinderen. Dit onrecht droeg Hij om zondaren te redden.

b. Opnieuw voor Pilatus (Luk. 23: 13-25)

UITLEG VAN DE TEKST

Pilatus roept nu de overpriesters en het volk weer bijeen (vers 13). Hij heeft blijkbaar in de gaten dat hij deze zaak zal moeten afhandelen. Hij brengt de aanklacht ter sprake (vers 14). U bracht Hem bij me met de beschuldiging dat Hij een verleider van het volk zou zijn. Voor uw ogen heb ik Hem ondervraagd en ik vind geen schuld (letterlijk staat er 'oorzaak') in Hem. De aanklacht is voor Pilatus niet bewezen. Hier verklaart hij Jezus voor de tweede keer onschuldig (vers 4 was de eerste keer). Hij onderstreept dat door aan te geven dat Herodes dezelfde mening toegedaan is (vers 15). Beiden zien in Zijn optreden geen gevaar voor de rust en stabiliteit onder het volk. Hij is bereid de Heere Jezus te kastijden (vers 16). Letterlijk staat er 'handelen als met een kind'. Het lijkt erop dat Pilatus de kastijding (in de praktijk geseling) ziet als afschrikmiddel om Jezus te weerhouden om op een later tijdstip toch een oproer te beginnen. Daarnaast is er op deze manier een straf waarmee de aanklagers misschien tevreden zijn! Toch is dit onrechtvaardig, want zojuist heeft hij de Heere Jezus onschuldig verklaard. Lukas vermeldt dat Pilatus op het feest een gevangene vrijliet. Het feest van de bevrijding uit Egypte was blijkbaar aanleiding tot loslating (bevrijding) van een gevangene. Dat Pilatus nu de

Heere Jezus zou loslaten, valt niet in goede aarde (18). De menigte roept. Het is zo'n moment waarin mensen meegenomen worden met de massa. Niet deze, maar Barabbas moet worden losgelaten, roepen ze (vers 18b). Barabbas zit vanwege deelname aan een oproer opgesloten. Tijdens dat oproer is tenminste één dode gevallen door geweld. Of Barabbas daar persoonlijk voor verantwoordelijk was, wordt niet gezegd, in ieder geval is zijn naam met deze moord in verband gebracht. Zijn schuld staat vast. Het volk eist nu zijn loslating. Pilatus protesteert (vers 20). Hij houdt vol dat hij de Heere Jezus wil loslaten. Het is de derde keer dat hij de onschuld van de Heere Jezus voor het voetlicht brengt. Het volk wordt rumoeriger (vers 21). De mensen in de massa zwepen elkaar op en schreeuwen openlijk om een doodsvonnis. 'Kruis Hem.' Er worden geen argumenten meer genoemd. De afkeer van de Heere Jezus is hoorbaar en zichtbaar. Pilatus waagt nog één poging (vers 22). 'Wat heeft Hij dan kwaad gedaan? Ik vond geen schuld in Hem (voor de vierde keer verklaart hij de Heere Jezus onschuldig). Laat me Hem kastijden en loslaten.' De overpriesters en de menigte schreeuwen zo mogelijk nog harder. Hun eis blijft staan (vers 23). Met name de evangelist Johannes laat zien dat Pilatus in een geweldig dilemma zit. Daar waar hij recht moet spreken (onschuld betekent directe vrijlating) is hij meegegaan in de emoties! Nu is er geen weg terug. Uiteindelijk zou de vrijlating voor oproer zorgen en dat wil Pilatus niet. Johannes zegt dat de menigte Pilatus dreigt met melding van dit alles aan de keizer (Joh. 19: 12) Op die manier komt Pilatus zelf op tweetal tegenover de Heere Jezus. Het wordt nu: Hij of ik. Daar laat Pilatus het niet op aankomen. Hij willigt de eis van de massa in (vers 24). Niet het vonnis van het Sanhedrin wordt bekrachtigd, Pilatus geeft toe aan de eis van het volk. Lukas vermeldt fijnzinnig dat Barabbas, de mans wiens schuld onomstotelijk vaststaat, wordt vrijgelaten (vers 25). Niemand betwist het feit dat deze man straf verdiend had. De Heere Jezus echter wordt overgeleverd aan de 'wil' van het volk. Het is bijzonder dat Lukas het zo zegt. Ze willen Hem doden. Het is hun wil Hem te kruisigen. Dat pleit overigens Pilatus niet vrij. Het beroemde Romeinse recht is door hem verdraaid.

TER OVERWEGING

Het is belangrijk dat Pilatus de Heere Jezus vier keer onschuldig verklaart. Niet alleen om het onrecht aan te tonen, maar ook vanwege het feit dat een aards bevoegd rechter geen schuld vindt in de Heere Jezus. Zo min als de Heere Jezus schuldig stond voor mensen, zo was er geen schuld in Hem voor God Zijn Vader.

Belangrijk is dat de schuld van Barabbas vaststond. Deze situatie is een goede aanleiding om met de

kinderen te spreken over de bijzondere 'ruil' die in dit alles plaatsvindt. De Onschuldige wordt veroordeeld, terwijl de schuldige vrijuit gaat. De smetteloze Zoon van de Vader gaat naar het kruis om te sterven, terwijl de die andere zoon van de vader (Barabbas is Aramees en betekent 'zoon van de vader') die vol smetten zit, wordt vrijgelaten. Heel het plaatsvervangend lijden en sterven van de Heere Jezus wordt zichtbaar in dit ene moment.

Dit Bijbelgedeelte toont het gevaar van het bijeenbrengen van een massa. Dat maakt krachten los die je vaak niet gemakkelijk kunt beteugelen. Pilatus bezwijkt eronder. Ondertussen is het hoogst actueel. We zien dat geregeld om ons heen: massahysterie! Denk aan de rellen in Haren! Mensen zijn daar gevoelig voor. Het is goed als we met de kinderen spreken over dit effect wat een menigte op ons kan hebben.

Pilatus blijkt gevoelig voor de sentimenten van de massa. Hoewel zijn geweten hem blijkbaar zegt deze Man los te laten, kiest hij eerder voor 'rust dan voor recht'. Ook dit is herkenbaar. Kiezen we niet vaak de weg van de minste weerstand? Al doen we zo geen recht? Met de kinderen kan wor-

den gesproken dat we soms voor onszelf en onze eigen positie kiezen en niet voor recht.

Lukas heeft duidelijk gemaakt dat de Heere Jezus geen pogingen onderneemt Zijn veroordeling te verhinderen. Dat doet Pilatus, maar de Heere Jezus Zelf niet. Hij gaat vrijwillig naar het kruis. Het toont Zijn wil om voor zondaren Zijn leven te geven. De kinderen en wij kunnen door dit Offer zalig worden, in de weg van de hartelijke geloofsovergave aan de Heere Jezus.

GELOOFSLEER

De naam van Pontius Pilatus is één van de twee namen van mensen in de geloofsbelijdenis (naast die van Maria, de moeder van Jezus). De Heidelbergse Catechismus vraagt ons waarom Jezus heeft geleden onder Pilatus. Antwoord 38 geeft weer dat Jezus onschuldig was, maar toch onder een wereldse rechter veroordeeld is. Om ons, mensen die wel schuldig zijn, van Gods oordeel te bevrijden. Pontius Pilatus heeft Hem als een kwaaddoener veroordeelt, hoewel Hij onschuldig was, zo schrijft de Nederlandse Geloofsbelijdenis in artikel 21. Zo heeft Jezus Zich voor ons opgeofferd.

